

OSVRT NA KONGRES

Glavna tema ovogodišnjeg kongresa bila je „Regije u pokretu – pronalaženje pravog puta“. Na svečanosti otvaranja govor je održala profesorica Ann Markusen, direktorica projekta „Regionalna i industrijska ekonomika“ sa Sveučilišta u Minnesoti (*Humphrey School of Public Affairs, University of Minnesota*), znanstvenica s dugogodišnjim iskustvom u urbanom planiranju i razvojnoj politici. Izlaganje pod nazivom „Beyond export base theory: growth via migration, quality of life, and the local consumption base“ bavilo se pristupom urbanom/regionalnom razvoju u kojem središnju ulogu imaju umjetničke institucije, zanimanja i stvaralaštvo, te kulturna

industrija i aktivnosti, kao poticatelji regionalnog gospodarstva i čimbenici izgradnje poželjnog mjesta za život.

Ukupno je predstavljeno 18 podtema organiziranih kroz niz paralelnih sesija. Njima su obuhvaćena raznovrsna pitanja regionalnog razvoja – od aglomeracija i klastera, klimatskih promjena i okoliša, do nezaobilaznih pitanja održivosti, financija i regionalnog razvoja, globalizacije i regionalne konkurentnosti, poduzetništva, mreža i inovacija, te ekonomije znanja, regija u učenju i socijalnog kapitala.

Jedan se dio sesija bavio temama vezanima uz „prostornu“ dimenziju određenog područja istraživanja, a to se prije svega odnosi na migracije i regionalno tržište rada, turizam, kulturne i kreativne industrije i regionalni razvoj, regionalne strategije i politike, prostornu ekonometriju i analizu. „Urbano“ orijentirane teme obuhvaćale su urbanu ekonomiju, lokacijsku teoriju i srodna istraživanja, tržište stanova te korištenje zemljišta i nekretnina. Osim redovitih sesija na kojima se predstavljaju radovi koji su prošli postupak recenzije te radovi mladih istraživača, organiziran je i niz tzv. specijalnih sesija. Specijalne sesije predlažu i organiziraju zainteresirani istraživači, na temu od osobite važnosti, pri čemu se kroz diskusiju očekuje dobivanje informacija korisnih za daljnje istraživanje, objavu znanstvenog/ stručnog rada ili pak za potrebe oblikovanja određenih razvojnih politika. Ove je godine interes bio izrazito velik te je ponuđeno čak 26 tema koje su predstavljene kroz niz specijalnih sesija.

Vrijedi spomenuti cjelodnevni događaj koji je obilježio ovogodišnji ERSA-in kongres, a radi se o tzv. „Danu urbane razvojne politike – urbane budućnosti 2050.“ (*Urban policy day – urban futures 2050*). Na ovom su događaju brojni poznati i priznati znanstvenici iz cijelog svijeta na temelju provedenih istraživanja iz najvažnijih svjetskih regija imali prilike iznijeti argumentirane stavove i predstaviti izazove s kojima će se svijet suočavati, približivši sudionicima sliku urbaniziranog svijeta koji će nastajati u idućih nekoliko desetljeća, odnosno do 2050. Interaktivne rasprave i animirane prezentacije o poželjnim urbanim sredinama (*Urban Idols*) dale su poticaj razmišljanjima izvan uobičajenih okvira, s ciljem stvaranja novih pogleda i ideja za istraživanja usmjerena na budućnost. Organizatori ovog

Karima Kourtit, znanstvenica sa spomenutog Otvorenog sveučilišta u Amsterdamu, otvorila je sesiju predstavljajući „... *oblake izazova na urbanom nebu koje je potrebno pretvoriti u prilike...*”. Gradovi su organizmi koji evoluiraju i potrebno je razviti strategije mobilnosti, ekologije, ekonomije i inovacija te društvenog kapitala i participacije. Također je spomenula *XXQ koncept*, kojim se označava maksimalna kvaliteta grada, odnosno života u određenom gradu i predstavlja najveći izazov za moderne gradove, osobito za megagradove. Kroz niz slika poželjnih urbanih sredina budućnosti do 2050. predstavljeni su *poduzetnički grad*, *povezani grad*, *pionirski grad* i *grad poželjan za život* te su prikazani izazovi u objedinjavanju ova četiri koncepta. Gradovima je potreban novi imidž, tj. pomak od proizvođačkog centra do spektakularnog grada putem reklama i promocije, kulturne regeneracije, umjetnosti na javnim mjestima, megadogađaja i fizičkih preobrazbi (uobičajeno kroz projekte javno-privatnog partnerstva).

U okviru sesije „Regional policy institutions“, Luis Diaz-Serrano i Andres Rodriguez-Pose imali su izlaganje na temu „Decentralizacija, subjektivno blagostanje i percepcija institucija“. Decentralizacija se odnosi na poboljšanje provedbe javnih politika, a u provedenom istraživanju promatrali su odnos između decentralizacije i percepcije institucija te decentralizacije i javnog obrazovanja, oslanjajući se na tri izvora subjektivnog blagostanja:

- Prema rezultatima istraživanja, građani su zadovoljniji s trenutnim kapacitetom svojih lokalnih uprava u pružanju usluga negoli s tim kako se

nicanje gradova veličine Amsterdama, a sve zajedno stvara zbunjujuće koncepte „urbaniteta” i „ruraliteta”. Pažnju posebno privlači nekoliko činjenica o urbanom svijetu, kao npr.:

- delta Biserne rijeke u Kini – najveći megagrađ u svijetu s 80 milijuna stanovnika, koji se smatra novim urbanim fenomenom ovog stoljeća
- dvostruka urbanizacija: veliki gradovi prerastaju u megagrade, a gradovi srednje veličine još brže prerastaju u velike gradove
- nastavak urbanizacije unatoč smanjenju gradova
- izrastanje megagradova i stvaranje komparativnih prednosti
- stvaranje prilika za široku paletu različitih dionika
- pojava višejezgrenih morfoloških struktura (fraktalnih karata).

Zbog svega navedenog potreban je zaokret u istraživanju urbanog razvoja i otkrivanje novih mogućih putova, a Nijkamp predlaže:

1. evolucijski pravac, s usmjerenjem na gradove s relativno visokom razinom uspješnosti, pri čemu preživljavaju oni koji su u stanju najbolje odgovoriti na zahtjeve i promjene u njihovoj okolini
2. digitalni pravac, s usmjerenjem na globalnu virtualnu povezanost između gradova, tj. stvaranje putem internetske infrastrukture nevidljive geografije na podzemnoj tehnologiji
3. kreativni pravac, s usmjerenjem na prostorni razmještaj kreativnih poduzeća, psihologiju kreativnosti i lokacijske motive kreativnih zamisli.

Osim redovnih R-sesija, održan je i niz jako dobro posjećenih sesija za mlade znanstvenike. Na jednoj od njih pod nazivom „Effectiveness and Evaluation of Regional Policy“, predstavljeno je nekoliko zanimljivih radova. Francisco Yépez Muñoz održao je izlaganje na temu „Europa 2020. i kohezijska politika – implikacije za regije u tranziciji: slučaj Andaluzije“, u kojem je pokazao moguće učinke uvođenja novih regulatornih odredbi u području kohezijske politike u regiji Andaluziji posebno pogođenoj krizom. Nove će odredbe zahtijevati preusmjeravanje s ulaganja u infrastrukturu na nove tematske ciljeve strategije *Europa 2020.*, uglavnom usmjerene na istraživanje

[illegible]

1. potaknuta migraciju/mobilnost, osobito iz trećih zemalja, što je osjetljivo političko pitanje
2. s obzirom na to da je društvo manje inovativno, manje dinamično, manje produktivno, više uključiti starije osobe u tržište rada, osobito kroz programe cjeloživotnog učenja.

108 Osvrti i prikazi

Sveučilištu Waikato na Novom Zelandu. Da bi se uslijed problema starenja ostvarila fiskalna održivost, potreban je potpuno novi pristup. Migracije, informacijska i komunikacijska tehnologija, urbano planiranje i cjeloživotno učenje moraju biti dio rješenja. Gdje god da ljudi stare, moraju imati pristup informacijama i komunikaciji. On razlikuje dvije dobi:

- *dob fizičke sposobnosti* koja je kroz desetljeća ista (npr. osoba koja će oboriti trenutni rekord u trčanju na sto metara će najvjerojatnije biti otprilike iste dobi kao osoba koja drži trenutni rekord)
- *dob mentalne sposobnosti* koja raste, što je pozitivna spoznaja.

Na završnoj sesiji izlaganje je održao Johannes Bröcker, profesor međunarodne i regionalne ekonomije i direktor njemačkog Instituta za regionalna istraživanja sa Sveučilišta Christian-Albrechts u Kielu, koji je dao kronološki pregled razvoja regionalne i urbane znanosti, s naglaskom na njemački doprinos tom području, nazivajući prostornu ekonomiju „... neobičnim proizvodom njemačke ekonomije...”. Osvrnuo se na von Thüna, društvenog reformatora i inovatora u poljoprivredi koji je prvi razvio ideju o dinamičkoj optimizaciji i političkoj ekonomiji. Von Thünenova razmišljanja fokusirala su se na čimbenike koji određuju veličinu i distribuciju gradova pa je već u prvoj polovici 19. stoljeća anticipirao srž današnje „nove ekonomske geografije”. Još je jedan Nijemac, William Roscher, imao važan utjecaj na koncept regionalnog gospodarskog razvoja i njegova opažanja povezanih s kreativnim gradovima.

Ova je sesija završila dodjelom nagrade Europske investicijske banke, koja je pripala Manfredu Fischeru s Ekonomskog fakulteta u Beču (*Vienna University of Economy and Business*), izvanrednom znanstveniku u području regionalnih znanosti koji svojim radom pridonosi i prepoznatljivosti ERS-a, za rad pod nazivom „Spatial Economics: Theory, Econometrics and Empirics“.

I ove je godine ERSA-in kongres okupio razmjerno velik broj sudionika. Tema je bila dovoljno široka za niz različitih sesija. Panel sesije (kao i ostale sesije) uglavnom su završavale dinamičnim i zanimljivim diskusijama u kojima su sudjelovali istraživači, znanstvenici i stručnjaci te ostala

Svake godine nacionalne sekcije ERS-a organiziraju ljetne škole, tzv. ljetne institute, namijenjene mladim znanstvenicima, a koje uobičajeno traju sedam do deset dana. Takva škola nudi niz predavanja, radionica i seminara na odabranu glavnu temu što omogućuje polaznicima jednostavnije i kvalitetnije pisanje radova (uglavnom doktorskih disertacija). Iduća ljetna škola održat će se u Karlskroni u Švedskoj, na tehnološkom institutu *Blekinge Institute of Technology*, u razdoblju od 1. do 10. srpnja 2013. godine.

Literatura

Irena Đokić
Ekonomski institut, Zagreb